

Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet

ЗОБО «Центр підтримки угорської культури»

90202 Beregszász, Széchenyi u. 59 B.

Tel./fax: + 380 3141 42815, e-mail: titkarsag@mekk.uz.ua, kmmi@swi.net.ua

Honlap: www.kmmi.org.ua

KMMI HÍRLEVÉL III. évfolyam, 15. (68) szám. 2011. április 3.

FONTOSABB PROGRAMOK, ESEMÉNYEK, FELHÍVÁSOK

EZ TÖRTÉNT 2011 MÁRCIUSÁBAN

2011. március 3–6. A Beregvidék központjában lezajlott a *XI. Beregszászi Nemzetközi Borfesztivál* a Beregszászi Szent Vencel Borrend és a városi önkormányzat közös szervezésében. A rangos rendezvényt **Gajdos István**, Beregszász polgármestere nyitotta meg. A program szerint az idén is volt látványos felvonulás, borverseny és díjkiosztó, új borlovagokat és dámákat is avattak.

2011. március 3. Újabb hagyományörző egységgel bővült a Beregvidéki Múzeum, a borfesztivál keretében felavatták a Szőlészeti-borászati múzeum pincehelyiségét.

2011. március 3–6. „*Kisebbségek Európáért – Európa a kisebbségekért*”, ezzel a címmel rendezett a pécsi Palatinus Hotelben több napos nemzetközi konferenciát a Magyarországi Németek Pécs-Baranyai Nemzetiségi Köre, amelyen mintegy hetven szakértő, nemzetiségi szervezeti képviselő, történész, jogász, kutató és más meghívott vett részt. **Matkovits- Kretz Eleonóra**, a Német Kör elnöke a nagyszabású konferencia célját abban vélte látni, hogy a jövőben jobban odafigyeljenek uniós szinten is a Kárpát-medencében élő hagyományos kisebbségekre. A konferencia során neves előadók járták körül a témát a kultúra, a történelem a politika, a szociológia és a jog oldaláról. A Kisebbségek múltja, jelene, jövője elnevezésű szekcióban szót kapott **Bartók Csaba** szepsi újságíró, a Szlovákiai Magyar Televíziósok Szövetségének alelnöke, **F. Cirk Zsuzsa** zombori újságíró, **Gönczö Mandler László**, a Vajdasági Németek Nemzetiségi Tanácsának elnöke, **Dupka György** Gulág-kutató. Az ungvári svábok történelméről **Fuchs Andrea**, az ungvári svábok baráti körének képviselője olvasta fel dolgozatát. A kommunizmus rémtetteiről, az eltitkolt történelemről, a Kárpát-medencei némettség és magyarság ellen elkövetett tömeges elhurcolásokról, a népiirtásokról a II. világháborús harcokat követően témakörben előadást tartott **Dr. Bognár Zalán** történész, **Máthé Áron** történész. Végezetül a konferencia résztvevői Budapesten felkeresték a Terror Háza Múzeumot, ahol többek közt megtekintették a Délvidéki tragédia, 1944-45 című kiállítást.

2011. március 4–5. A budapesti Uránia Filmszínházban sor került *A költészet varázsa* című rendezvényre, amelynek programjában **Vári Fábián László** költő, az Együtt című folyóirat szerkesztőbizottságának elnöke is részt vett

2011. március 8. *Tavaszi ébredés – a természet dallama* címmel kiállítás megnyitására került sor a Péterfalvai Képtárban a Magyar Köztársaság beregszászi konzulátusának szervezésében. A rahói **Darabán János** és tanítványa **Bilak Marina** tájképfestők tárlatát **Tóth István** beregszászi főkonzul és **Borbély Ida** igazgató nyitotta meg. **Vaszil Juhász**, a Nagyszőlősi Járási Művelődési és Turisztikai Osztály vezetője a nőnaphoz kapcsolódó kiállítás résztvevőinek okleveleket nyújtott át. A rendezvényen közreműködött a péterfalvai **Kokas-banda**, amely új népzenei programmal mutatkozott be. Ezúttal is nagy

sikert aratott **Kokas Erzsébet** szólóénekes. A rendezvényt többek között **Rezes Károly** megyei képviselő, a Nagyszőlősi Járási Közigazgatási Hivatal vezetője, **Tóth Bálint**, Péterfalva polgármestere, **Dupka György**, a MÉKK elnöke jelenlétével tisztelte meg jelenlétével.

2011. március 9. A Magyarok Kijevi Egyesülete szervezésében a Pecserszki Lavra 1. számú épületében került sor a Kijevi Magyar Napok rendezvényt sorozat nyitó rendezvényére. **Vass Tibor** elnök üdvözlő beszéde után a *Magyar karikatúra* csoportos kiállítást **Bayer Mihály**, a Magyar Köztársaság rendkívüli és meghatalmazott kijevi nagykövete nyitotta meg

2011. március 11. Budapesten az Iparművészeti Múzeumban rendezett átadó ünnepségen **Vári Fábrián László** költő a *Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjét* vette át.

2011. március 11. A Magyar Köztársaság Ungvári Főkonzulátusa és Beregszászi Konzulátusa az ungvári rezidencián ünnepi fogadást adott a szabadságharc 163. évfordulója alkalmából.

2011. március 11-13. Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc 163. évfordulója alkalmából kétnapos rendezvényt sorozatot tartott a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Berekfürdő önkormányzata, amely eseményre a község lakosai mellett meghívást kaptak a Kárpát-medencei testvértelepülések küldöttségei is. A határon túli magyar közösségek képviselőiben felszólalt többek között **Zubánics László** elnök (UMDSZ Ukrainai Magyar Nemzeti Tanács). Ezután Berekfürdő testvértelepülései aláírták a Kárpát-medencei települések első testvérvárosi közösségének megalakulásáról szóló dokumentumot, amely értelmében a testvér-települési kapcsolat a jövőben egymás között is érvényes. Az okmányt **Tóth Bálint** Tiszapéterfalva polgármestere és **dr. Hajdu Lajos** Berekfürdő polgármestere látta el kézjegyével. A jelenlévők megtekinthették Prófusz Marianna népművész, a Bereg Alkotóegyesület elnökének beregi szöttekéből álló kiállítását.

2011. március 14. Az ungvári Dayka Gábor középiskolában *Nemzeti dal*-mondó versenyt szervezett a MÉKK.

2011. március 14. Az ungvári Kárpátaljai Népművészeti és Népi Építészeti Múzeumban a MÉKK és a KMMI támogatásával sor került **Nigriny Edit** ungvári festőművész jubileumi életmű-kiállítására. Az ünnepeltet köszöntötte **Dupka György**, **Soltész Péter**, **Réti János**, **Angyal Gabriella**. Az ünnepeltnek **Zubánics László** átnyújtotta a KMMI Munkácsy Mihály emlékplakettjét. Közreműködött **ifj. Héder János** versszavaló, a *Magyar Melódiák Együttes* (**Nagy Anikó** szólólista, **Kiss Gabriella** énekes, műsorvezető, **Lábik Klára** szólólista, Ukrajna népművésze, **Bálint Andrea**, **Bálint István** néptáncosok). **Nigriny Edit és Dupka György** a MÉKK nevében oklevelet adott át a 65 évvel ezelőtt alakult együttes jelenlévő tagjainak.

2011. március 14. A Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége (MÉKK) nyílt levelet tett közzé, amelyben visszautasítja a szélsőjobb oldali Szvoboda párt Kárpátalja megyei szervezetének magyarellenes vádaskodásait az 1939-es kárpátaljai eseményekkel és a vereckeai magyar honfoglalási emlékművel kapcsolatban. Az ungvári zakarpattya.net.ua hírportálon publikált, **Dupka György** MÉKK-elnök által jegyzett írásban a magyar szervezet a Szvoboda egy nappal korábban ugyanitt megjelent nyilatkozatára válaszol, amelyben az ukrán párt kárpátaljai szervezete "a magyar állam felelősségének tisztázását" követelte a "Kárpát-Ukrajna 1939-es megszállása idején elkövetett bűntettek", "az ukrán nép ellen 1939–1944-ben végrehajtott népiirtás" ügyében. Levelében a MÉKK egyetért azzal a felvetéssel, hogy tisztázni kell a történelmi felelősséget, de szerinte azt nem egyoldalúan kell megtenni. Egyúttal mély sajnálatát és együttérzését fejezi ki mindazok iránt, akik ártatlanul veszítették életüket a 20. század első felének történelmi viharaiiban. Ugyanakkor – mutat rá az írás – nem hagyható figyelmen kívül az 1944–1945-ben ukrán és orosz vezetők irányításával Kárpátalján végrehajtott etnikai tisztogatás sem, amelynek során mintegy 25 ezer magyart és németet

internáltak és pusztítottak el. Ukrajna vezetése máig adós az ártatlanul meghurcoltak rehabilitálásával – emlékeztet a MÉKK.

2011. március 15. Kárpátalja-szerte méltatták az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc 163. évfordulóját. Az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) Beregszászban, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) a Munkács melletti podheringi emlékműnél tartotta központi rendezvényét, az előbbi helyszínen Gajdos István, az utóbbin Kovács Miklós elnök volt a szervezet fő szónoka. A nemzeti ünnep számos helyszínén megfogalmazódott, a márciusi ifjak példája is arra biztatja a ma emberét, hogy összefogással nagy dolgokra képes a nemzet.

* A Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége Ungváron a Petőfi-szobornál tartotta meg az 1848-49-es forradalom és szabadságharc 163. évfordulója tiszteletére rendezett központi ünnepségét, ahol ünnepi beszédet mondott Bacskai József ungvári főkonzul, Dupka György, a MÉKK elnöke, Zubánics László, az UMDSZ UMNT elnöke, dr. Soós Kálmán, a KMKSZ elnökségének tagja.

* Ünnepi megemlékezésre került sor Lembergben a központi könyvtárban, ahol ünnepi beszédet tartott **Szarvas Gábor**, a Lembergi Magyarok Kulturális Szövetsége.

* Kijevben, a Petőfi-szobornál **Vass Tibor**, a Magyarok Kijevi Egyesület elnöke méltatta az évfordulót.

2011. március 17. Az Ungvári Nemzeti Egyetem Humán-Természettudományi Magyar Kar szervezésében a PADIJUN Szabadidőközpontban lezajlott a **Mr. és Miss Szépségverseny – 2011.** A zsűri tagjai között volt Zubánics László, a KMMI elnöke is..

2011. március 18. A MÉKK és a KMMI szervezésében *Együtt* irodalmi délután volt a beregszászi Európa–Magyar Házban **Vári Fábián László** József Attila-díjas költő születésének 60. évfordulója alkalmából. Az Együtt szerkesztőbizottsága és a KMMI nevében **Zubánics László** és **Dupka György** mondott köszöntőt, akik a költőnek Réti János festményét adták át. Üdvözölték a költőt megjelent barátai, alkotótársai, egyebek mellett **Csordás László** olvasószerkesztő és **Tóth István** beregszászi főkonzul, **Zselicki József**, **Fodor Géza** költő is.

2011. március 18. A Kijevi Magyar Napok záró-rendezvényén kijevi Mologyozsnaja Tyeatr előadásában bemutatták *Örkény István: Tóték* című darabját. A közönségszervezésben **Vass Tibor** elnök irányításával a Magyarok Kijevi Egyesülete is közreműködött.

2011. március 19. A Vérke-parti város fő kijáratain korábban felállított kétnyelvű, címeres táblák fölé felszerelt rovásírásos „Beregszász” névtábla felavatására került sor Gajdos István polgármester és Kovács Béla, európai parlamenti képviselő, illetve a Jobbik Magyarországért Mozgalom küldöttsége részvételével. A felavatást követően Credo együttes koncertet adott az Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színházban, ahol a jelenlévők meghallgatták Usztics Mátyás „Magor nyelv és történelem” című előadását.

2011. március 24-25. Kecskeméten lezajlott a Kárpát-medencei Magyar Kulturális Szervezetek Konferenciája, amelynek munkájában a KMMI küldöttsége (**Zubánics László**, **Dupka György**, **Fuchs Andrea**, **Sipos Attila**) is részt vett.

2011. március 26. A Magyar Köztársaság Beregszászi Konzulátusa szervezésében **Edvin Marton** hegedűművész nagysikerű koncertet adott Nagyszőlősen.

2011. március 26. **Végh Hajnal** budapesti festőművész kiállításának megnyitójára került sor a beregszászi Európa-Magyar Házban a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) szervezésében. A rendezvényre érkezett művésznő pályafutását **Zubánics László**, a KMMI elnöke méltatta, hangsúlyozta, hogy ezelőtt néhány héttel a kijevi Pecserszka Lavrában lehetett megtekinteni **Végh Hajnal** munkáit. Ezt követően **Medveczky Anna** ungvári egyetemista tolmácsolásában Petőfi Sándor, Tarasz Sevcsenko, Alexandr Duhnovics egy-egy eredeti nyelven megírt verse és annak lefordított változata hangzott el ukránul, magyarul és ruszinul, míg **Bakos Kiss Károly** a hatvanéves **Vári Fábián László** Illyés Gyula fejfája előtt

című népszerű költeményét szavalta el. A versszavalatok után a művésznő vallomása hangzott el, egyebek mellett a jelenlévőknek beszámolt eddigi képzőművészeti tevékenységéről és jövőbeli elképzeléseiről. A köszöntő virágcsokor után a megjelentek gratuláltak a művésznőnek, akinek kalauzolásával megtekintették a kiállítást, köztük **dr. Surján László** európai parlamenti képviselő, **Gyurin Miklós** a Magyar Köztársaság beregszászi konzulátusának konzulja.

2011. március 26. A Kárpát-medencei Megbékélés Mozgalom keretében magyar-ukrán-ruszin nyilvános kerekasztal-fórumot szervezett **dr. Surján László** európai parlamenti képviselő a beregszászi Európa-Magyar Házban (a rendezvény helyi társrendezője a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) volt). A felvidéki Nagymegyer és a vajdasági Szabadka után a beregszászi fórum volt a sorrendben a harmadik. Az egybegyűlt résztvevők – az egyetemisták, főiskolai hallgatók, alkotó értelmiségiek és civilszervezetek képviselői – előtt *A megbékélés chartáját* három nyelven, ukránul, ruszinul és magyarul is felolvasták. A *Legyünk közösen nagyok!* címmel megtartott tanácskozás bevezető előadásában **dr. Surján László** hangsúlyozta: a beregszászi fórummal annak résztvevői hitet tesznek a megbékélés mellett. A magyar és ruszin nép több mint ezer éves békés egymás mellett élését hangsúlyozta **Ludvig Filip**, a Kárpátaljai Ruszin Néptanács alelnöke. **Olekszandr Pelin**, az Ungvári Nemzeti Egyetem Társadalomtudományi Tanszék szociológusa szintén fontosnak tartja az ukrán, a ruszin és a magyar nép megbékélését. **Dupka György** közíró, a KMMI igazgatója felhívta a jelenlévők figyelmét a Vereckei-hágón felépített honfoglalási emlékmű, a munkácsi turulos emlékoszlop és más úgynevezett „ukrán nemzeti öntudatot sértő” emlékmű kapcsán kialakult nyilatkozat-háborúra, amelynek mesterséges gerjesztői a radikális, újnáci szerepben fellépő ukrán nacionalisták, akik szeparatizmussal, elszakadási törekvésekkel vádolják a kárpátaljai magyarságot, a ruszinokat és más nemzetiségeket. **Vári Fábrián László** József Attila-díjas költő hozzászólásában párbeszédet sürgetett az ukrán és magyar értelmiség között a történelmi sérelmek tisztázása és a két nép megbékélésének elősegítése érdekében. **Zubánics László** történész, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) elnöke az ukrán parlament elé terjesztett ukrán nyelvtörvény-tervezetre hívta a fel a figyelmet, amely garantálná a regionális nyelvek státusát mindazon nemzetiségek számára, akiknek a létszáma egy adott térségen belül eléri a 10 százalékot. Az ukrán-magyar megbékélés követendő példajaként mutatta be a két nyelven is megjelent *Kárpátalja 1919–2009 történelem, politika, kultúra* című nagymonográfiát. **Matl Péter** szobrász sajnálattal közölte, hogy a Vereckei-hágón felállított emlékmű elsődleges értelmezését, szimbolikáját, üzenetét a radikális ukrán csoportosulások teljesen félremagyarázzák, pedig végleges kialakításához a magyaron kívül ukrán és ruszin népi motívumokat is felhasznált. **Kovács Elemér** beregszászi újságíró az idegenforgalom fejlesztésének fontosságára hívta fel a figyelmet, rámutatva, hogy mind a kárpátaljai ukrán, mind az országos ukránjai médiában általában nagyon pozitív tudósítások jelennek meg a magyarországi és a kárpátaljai magyar turisztikai rendezvények, fesztiválok kapcsán.

Dr. Surján László európai parlamenti képviselő tanulságosnak, gondolatébresztőnek és folytatásra méltónak minősítette a kerekasztal-fórumot. Aki támogatja a mozgalom szellemét és szeretné aláírni a chartát, megteheti a világhálón, a www.chartaxxi.eu oldalon, ahol nyomon is lehet kísérni annak kibontakozását. A megbékélési kerekasztal következő helyszíne Kolozsvár, időpontja április 30. A meghallgatás programját a péterfalvi Kokas-banda (művészeti vezetője: **Kokas Károly**, szólista: **Kokas Erzsébet**) magyar és ruszin népzenei összeállítása zárta.

2011. március 26. Beregszászban **Kovács Béla** európai parlamenti képviselő ügyfélfogadó irodájában megtartotta soros ülését a Credo Klub. A Beszéljük meg című fórum moderátora **Kovács Dezső** irodavezető és **Ivaskovics József** zeneszerző volt.

2011. március 30. A Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége és a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet szervezésében került sor a VI. *Kreatív alkotók, művészek klubjának* (KAMK) soros irodalmi összejövételére. A rendezvény **Csákány Marianna** és **Csákány Dóra** a kisgejőci kórusműhely szólistáinak verséneklésével indult. Az *Együtt* új számának bemutatása után **Tárczy Andor** költővel, íróval és újságíróval zajlott le élő interjú **Csordás László** és **Dupka György** moderálásában, majd a 65 éves Magyar Melódiák kamaraegyüttes köszöntésére került sor. Végezetül a meghívott pályakezdő alkotók, nevezetesen **Kovács Eleonóra**, **Marcsák Gergely**, **Héder Ingrid** és **Csordás László** felolvasó délutánja következett. Az irodalombarátokon kívül a rendezvényt **Szalipszki Endre**, a Magyar Köztársaság Ungvári Főkonzulátusának konzulja is megtisztelte.

2011. március 31. Kárpátaljai alkotók estjét rendezték meg Mátészalkán, a helyi városi könyvtárban, amelynek **Vári Fabián László** és **Dupka György** volt a vendége, akikkel élő interjú **Oláh János** költő készített.

2011. március folyamán: kiállítások a MÉKK és a KMMI szervezésében:

- **Nigriny Edit** ungvári festőművész jubileumi életmű-kiállítása a Kárpátaljai Népművészeti és Népi Építészeti Múzeumban. Ungvár, Káptalan u. 33/a.
- *Tavaszi ébredés – a természet dallama* címmel **Darabán János** és **Bilák Marina** rahói képzőművészek kiállítása a Péterfalvai Képtárban.
- **Prófusz Marianna:** *Beregi szőttesek*ből. Kiállítás a berekfürdői Református Egyház Megbékélés Házában.
- **Végh Hajnal** budapesti festőművész kiállítása a beregszászi Európa-Magyar Házban.
- **Lőrincz István fotográfus** (Ungvár) III. *Kárpátaljai kaleidoszkóp* című fotókiállítása az UNE Humán-Természettudományi Magyar Karán (*a tárlat 2011. május 30-ig tekinthető meg*).
- **Kocsis Csaba** (Berettyóújfalu) fotográfus „*Hév jó berek vízben*” című kiállítása a Péterfalvai Képtárban.
- **Soltész Péter** (Ungvár) festőművész „*Évszakok, emberek*” című egyéni kiállítása az ungvári Váralja múzeum-kávéházban.
- **Garanyi József** és **Horváth Anna** képzőművészek emlékkiállítása a Beregvidéki Múzeumban.
- **Bartosh Tatjana**, **Bartosh József** és más kárpátaljai kortárs alkotók kiállítása a beregszentmiklósi várkastélyban.
- Kárpátalja kortárs képzőművészeinek, népművészeinek, fotóművészeinek állandó kiállítása a Péterfalvai Képtárban.

Összeállította: *Dupka György és Zubánics László*

Folyamatos rendezvények, tennivalók:

Folyamatos tennivalók. Közgűjteményi állománygyarapítás, ukrainai magyar nyomtatott hungarikumok, hanganyagok gyűjtése, feldolgozása. Közművelődési rendezvények szervezése, koordinálása, szakmai tanácsadás, adatbázis gondozás. Kisebbségutató programok koordinálása, a KMMI-füzetek kiadása. Képzőművészeti kiállítás. Fotókiállítás, könyv- és sajtókiállítás. Együtt c. irodalmi, művészeti és kulturális folyóirat kiadása. Kárpátaljai Magyar Krónika kiadása. Honlap (www.kmmi.org.ua) gondozás, frissítés, adatfeltöltés.

Ön a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet és a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége hírlevelét olvassa. A hírlevél irodalmi, művészeti híreket, információkat tartalmaz. A levelezési lista nyilvános, ahhoz bárki csatlakozhat, s bármely tag felvetetheti mások címét.